

Natur og landbrug trives sammen i Jørlunde Sø

Jørlunde Sø blev afvandet først i 1800-tallet, og den har været dyrket siden. Efter landboreformerne omkring 1780-90 var der stor interesse for udvik-

Jørlunde Sø

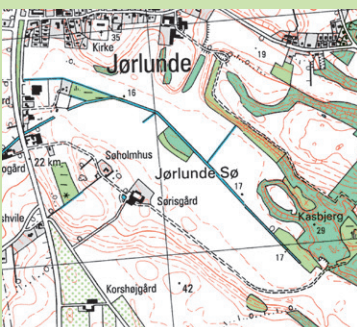
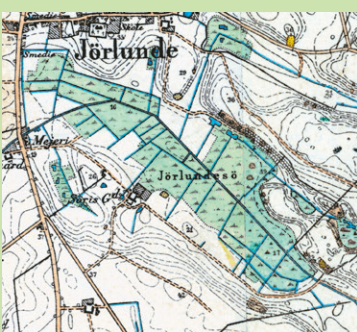
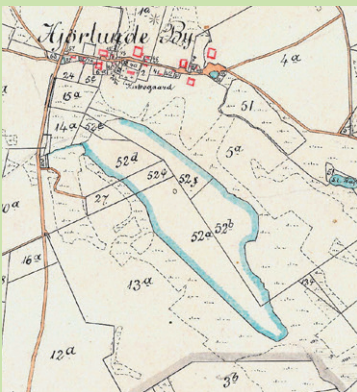
Afvandet sø på 43 hektar to kilometer syd for Slangerup. Tørlagt allerede i 1800-tallet. Jorden er stadig i fuld om drift, men især med økologisk jordbrug og gartneri.

Indgår i Farum Naturpark.

Kortene er fra ca. 1820, 1896 og 1994.

Egedal og Frederikssund Kommuner.

Koordinater: 6191362, 698555.

delse af dyrkningsarealet, så de store jordbesiddere kunne beholde deres enorme privilegerede ejendomme.

Søborg Sø er et velkendt eksempel, men også de mellemstore søer måtte holde for. Inden for få kilometers afstand ramte udtørningsbølgen Kedelsø, Langsø, Skenkelsø, Storesø, Lillesø, Kollensø og Jørlunde Sø. Ofte blev resultatet dog en skuffelse, fordi det indvundne areal var langt mindre værd end antaget eller nærmest umuligt at få tørlagt til at bære en plov.

Jørlunde Sø var en undtagelse. Søbunden har nu været dyrket i snart 200 år, men yder stadig et godt udbytte. Samtidig udgør landbruget i den udtørrede sø et positivt element i en større natursammenhæng. Det skyldes, at driftsformen er økologisk.

Socialdemokratisk projekt

Jørlunde Sø udgør en del af den store Farum Naturpark, der omfatter otte større naturfredede områder og en del flere mindre. Af søer indgår Fa-

rum Sø, Bastrup Sø og Buresø. Hertil kommer de udtørrede søer – Langesø, Kedelsø, Kollensø og Jørlunde Sø.

Naturparken indeholder endvidere otte statsskove: Ryget Skov, Ganløse Orned, Terkelskov, Farum Lillevang, Ganløse Eged, Krogenlund, Ugge-løse Skov og Slagslunde Skov. Et lille hjørne af Nørreskoven, som skaber stiforbindelser til Hareskovene og Furesø-området, er også omfattet. Det samlede område rummer en rig variation af landbrugsland, overdrev, skove, enge, moser, åer og søer.

Landskabeligt ligger naturparken i nogle markante øst-vestgående tunneldale med grusede åse og mellem-liggende moræneflader. Historisk har området ligget på skillelinjen mellem de sydvestlige landbrugssletter og de nordvestlige skove i Nordsjælland. Lige nord for fredningerne har der været kraftig udvinding af kalk, teglværksler, grus og sand.

Det var den socialdemokratiske statsminister Thorvald Staunings store fredningsprojekt, baseret på

Den 55-årige Jan Algreen har drevet Søris siden 1993, og det har altid været et bærende princip, at Søris udelukkende dyrker, pakker og handler med økologiske varer. Rødkål dyrker man selv, mens andre rodfrugter som f.eks. gulerødder importeres fra økologiske avlere i andre dele af landet med mere velegnet jord. Foto: Søris A/S.

Den velassorterede gårdbutik har åbent seks dage om ugen samt første søndag i måneden. Butikken afholder jævnligt events med prøvesmagninger, selvhøst og markvandring. Foto: Søris A/S.

betænkningen »Københavnsegnens grønne områder« fra 1936, der resulterede bl.a. i naturparken. Den blev præsenteret i 1942 men var først tilendebragt i 1990'erne.

Det fredede areal ved Jørlunde Sø strækker sig fra Jørlunde Kirke i nord til Kratvej i syd, langs hele Slagslunde

Skovs vestkant og videre over den også tørlagte Kollensø. Området er på i alt 476 hektar og rummer et meget varieret og spændende landskab.

25 år uden sprøjtegifte

Et værdifuldt indslag i naturparken er det økologiske landbrug Søris, der driver et grøntsagsgartneri og en gårdbutik på kanten af den udtørrede Jørlunde Sø. Søris demonstrerer på overbevisende facon, at landbrug uden de konventionelle kemiske hjælpemidler fint kan indgå i en naturpark.

Avisen »Økologisk Jordbrug« har beskrevet ejendommen:

»Står man på Søris' marker er det ikke svært at forstå, at området er fredet. Fladt som et vandspejl ligger den tidligere søbund med den næringsrige dynd-jord omgivet af blide bakker og mosaikker af dyrkede agre og spredt bevoksning. Mod øst koketterer et skovbryn med alle de grønne nuancer, naturen kan frembringe, tilsat kaskader af hvide stænk på de blomstrende træer.«

I 25 år er Søris blevet dyrket økologisk uden kemiske sprøjtemidler eller handelsgødning. På 120 hektar dyrkes der 30 forskellige slags grøntsager – mest de grove – samt brødkorn til eget mel. I gårdens butik, der

er åben seks dage om ugen, tilbydes der altid mindst 70 forskellige slags frisk frugt og grønt, foruden et bredt sortiment af økologiske kolonialvarer samt ferskt og frossent kød fra andre økologiske avlere, såvel i Nordsjælland som i resten af verden.

Igennem de seneste år er virksomheden vokset til at være en af landets største leverandører af økologiske grøntsager til supermarkeder som Irma og Netto og til catering som Meyers kantiner. Der er 25 ansatte og en årsomsætning på 50 mio. kr. I 1993 overtog Jan Algreen gården, og i 2010 blev han enejer af firmaet, som han omdannede til Søris A/S. Han er tredje generation på gården siden 1966.

KILDER

Foreningen Naturparkens Venner. Se nærmere: www.fnv.dk/

Forfatterens besøg på lokaliteten, 28. august 2005.

Milthers, V.: Jordbunden. I: Hansen, K. (red.): Det Danske Landbrugs Historie. B. 1. G.E.C. Gads Forlag, København 1925.

Stiesdal, Bent: Kend din egn. Historisk-topografiske oplysninger. Stenløse Historiske Forening 1993.

www.soeris.dk

Udsigten mod syd fra Jørlunde Kirke domineres af de høje grantræer, som vokser på den lille holm, der engang lå ude i søen.

